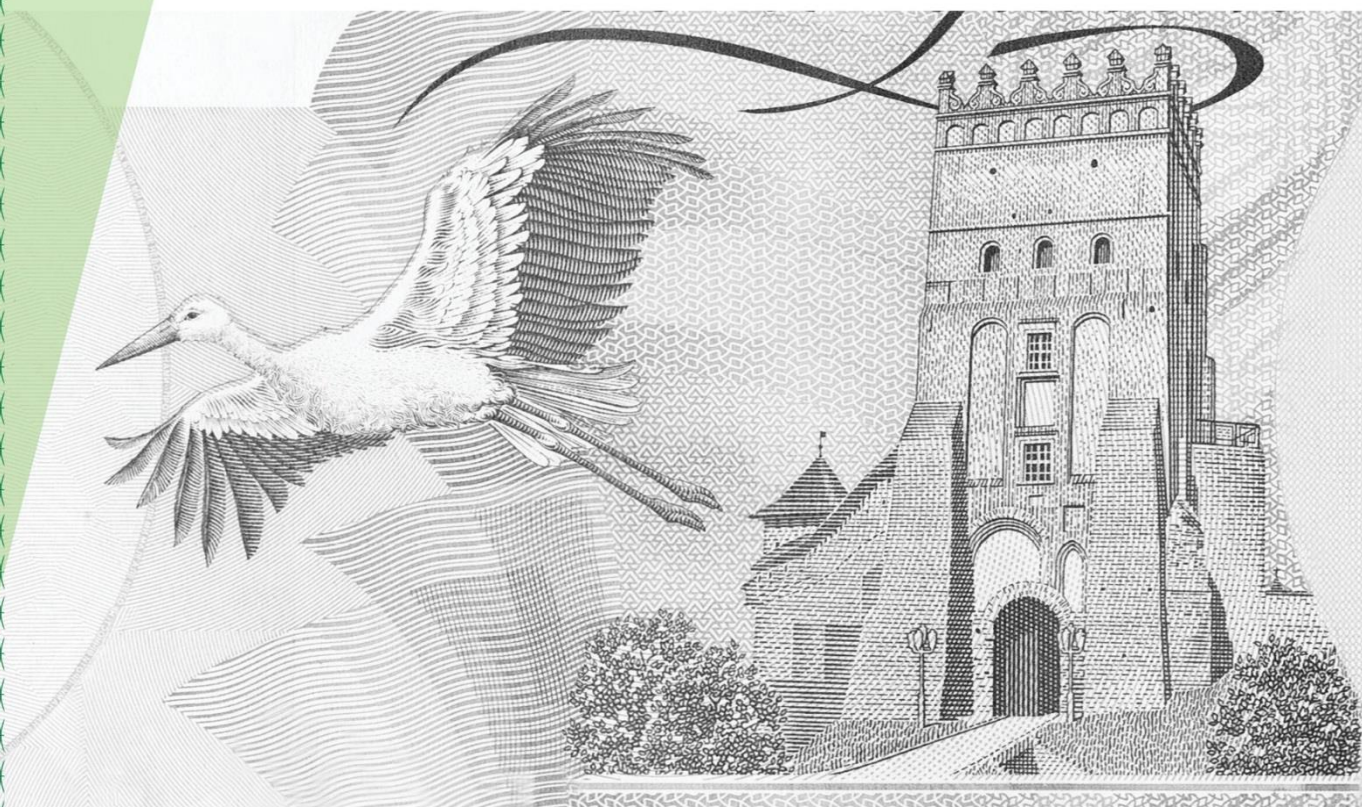

Національний
банк України

Макроекономічний та монетарний огляд

Листопад 2018 року

ЗМІСТ

ГОЛОВНЕ	2
1. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	3
2. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ	5
2.1. ІНФЛЯЦІЯ	5
2.2. ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ	8
2.3. РИНОК ПРАЦІ	11
2.4. ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР	12
2.5. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС	13
2.6. МОНЕТАРНИЙ СЕКТОР ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ	15
АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ	17
ДОДАТКИ	

ГОЛОВНЕ

- У листопаді 2018 року ключовою тенденцією на світових товарних ринках було подальше стрімке падіння цін на нафту. Падіння було спричинене різкою зміною настроїв інвесторів: із побоювань щодо потенційного дефіциту на ринку нафти у зв'язку із санкціями США проти Ірану настрої змінилися на очікування значного надлишку пропозиції. Останні підживлювалися даними про рекордні обсяги видобутку провідними нафтодобувними країнами на тлі погіршення прогнозів зростання світової економіки та пом'якшення санкцій з боку США. Узагальнений індекс світових цін для українських експортерів продовжував помірно знижуватись за рахунок цін на залізну руду та зернові. Певну підтримку індексу надало зростання цін на сталь на європейському ринку. Інтерес інвесторів до активів країн, ринки яких розвиваються, дещо збільшився на тлі стабілізаційних заходів окремих найбільш вразливих країн цієї групи, високої політичної напруженості у розвинених економіках та зниження цін на нафту, що призвело до певного зміцнення валют країн-імпортерів нафти.
- У жовтні 2018 року споживча інфляція прискорилась до 9.5% р/р, що відповідало траєкторії прогнозу НБУ, опублікованого в “Інфляційному звіті (жовтень 2018)”. Фундаментальний інфляційний тиск залишився значним, що пов'язано зі збільшенням витрат, у тому числі на оплату праці, та сталим внутрішнім попитом. Також посилювався вплив на внутрішні ціни з боку високих світових цін на енергоресурси у попередні місяці, а також на зернові. У результаті базова інфляція в жовтні дещо зросла – до 8.8% р/р, а зростання цін на паливо надалі прискорювалося (до 24.5% р/р).
- Зростання ІВБГ пришвидшилося як за підсумками жовтня, так і кумулятивно за січень – жовтень 2018 року (до 12.3% р/р та до 4.3% р/р відповідно). Основним рушієм цього було сільське господарство, зростання обсягів виробництва в якому прискорилося (до 28.5% р/р у жовтні) на тлі високої врожайності кукурудзи та соняшнику. Попри незмінні кумулятивні темпи зростання (1.8% р/р) показники промислового виробництва в жовтні поліпшилися порівняно з попередніми місяцями. У розрізі окремих галузей збільшився випуск неметалевої мінеральної продукції, що відображало прискорення в будівництві. Зростання в добувній промисловості було вагомим чинником поліпшення показників оптової торгівлі та вантажообороту. Зростання роздрібною торгівлі залишалось високим (5.4% р/р у січні – жовтні), підтримуване насамперед високими темпами підвищення номінальної та реальної заробітної плати (у жовтні прискорилися до 24.9% р/р та 14.2% р/р відповідно). Про збереження стійкого споживчого попиту свідчило також збільшення темпів приросту пасажирообороту.
- У жовтні сформувався профіцит державного бюджету (1.2 млрд грн) під впливом поліпшення доходів та скорочення видатків. Зростання доходів пришвидшилося (до 17.7% р/р) переважно завдяки надходженням від внутрішніх податків за одночасного збереження значного внеску від податків із ввезених в Україну товарів. Скорочення видатків (на 4.6% р/р) зумовлено нижчими, ніж минулого року, витратами на обслуговування боргу та соціальне забезпечення. Місцеві бюджети в жовтні виконано з незначним дефіцитом (1.3 млрд грн) передусім унаслідок подальшого збільшення видатків. Сальдо зведеного бюджету в жовтні було близьким до нуля, а за десять місяців зберігся його кумулятивний профіцит (14.4 млрд грн).
- У жовтні відновилося зростання експорту товарів (11% р/р) завдяки високому врожаю кукурудзи цього року. Однак зростання імпорту товарів також прискорилося (до 22.2% р/р) через збереження стійкого внутрішнього попиту та високі ціни на енергоносії. У результаті дефіцит торгівлі товарами та поточного рахунку в цілому залишалися суттєво більшими, ніж минулого року. Приплив капіталу за фінансовим рахунком у жовтні (1 млрд дол.) був повністю забезпечений приватним сектором та перевищив дефіцит поточного рахунку. Завдяки цьому платіжний баланс зведено з незначним профіцитом (0.2 млрд дол.). У результаті міжнародні резерви збільшилися до 16.7 млрд дол. станом на кінець жовтня, що забезпечувало 2.8 місяця майбутнього імпорту. Однак уже станом на 05 листопада резерви збільшилися до 18.1 млрд дол. або трьох місяців майбутнього імпорту завдяки надходженню коштів від розміщених наприкінці жовтня суверенних єврооблігацій.
- Ситуація на валютному ринку упродовж більшої частини листопада залишалася сприятливою завдяки збільшенню пропозиції іноземної валюти від клієнтів банків та поліпшенню настроїв з огляду на наближення перспективи отримання фінансової допомоги від МВФ. Водночас наприкінці листопада ескалація конфлікту з Росією в Азовському морі та запровадження воєнного стану в окремих областях зумовили короткострокове зростання ажіотажного попиту на готівковому ринку та збільшення турбулентності на міжбанківському валютному ринку.
- Попри рішення Правління НБУ зберегти в жовтні облікову ставку незмінною ринкові ставки за гривневими ресурсами продовжували відображати попередні підвищення ставки. Водночас роздрібні ставки банків продовжували зростати в жовтні, відображаючи крім трансмісії від підвищення облікової ставки у попередні періоди також вплив кон'юнктурних та статистичних чинників.

1. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ¹

У листопаді 2018 року ключовою тенденцією на світових товарних ринках було подальше стрімке падіння цін на нафту. За місяць (станом на 29.11.2018) ціни втратили 20%, а порівняно з чотирирічним максимумом, зафіксованим на початку жовтня 2018 року, – майже 30%. Крім того, щомісячні темпи падіння в листопаді були одними з найбільших за будь-який місяць від кінця 2014 року. Зниження цін спричинене різкою зміною настроїв інвесторів: із побоювань щодо потенційного дефіциту на ринку нафти у зв'язку із санкціями США проти Ірану на очікування значного надлишку пропозиції.

На тлі зростання цін на нафту в попередні місяці та побоювань виникнення дефіциту на ринку нафти після введення в дію другого пакету санкцій США проти Ірану нафтодобувні країни наростили видобуток нафти. Так, згідно з [останнім звітом Міжнародного енергетичного агентства США \(EIA\)](#) обсяги видобутку сирової нафти в США сягнули рекордних 11.3 млн бар./добу в серпні 2018 року, вивівши країну у світові лідери². Також за попередніми оцінками до рекордних обсягів у листопаді зріс видобуток нафти в Саудівській Аравії, Лівії та Росії.

Крім того, на початку листопада США вирішили пом'якшити санкції, дозволивши восьми країнам, серед яких Китай, Індія, Японія та Південна Корея, закупівлю іранської нафти. У результаті, за оцінками експертів, фактичне скорочення поставок нафти з Ірану становило 300 тис. бар./добу порівняно з попередніми очікуваннями зменшення на близько 1 млн бар./добу.

Все це відбувалося на тлі переглядів прогнозів у бік уповільнення зростання світової економіки, а отже, й попиту на нафту.

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту продовжував помірно знижуватися через зниження цін на зернові та залізну руду. Певну підтримку індексу надало зростання цін на сталь на європейському ринку завдяки високій діловій активності в автомобільному та будівельному секторах Німеччини та Великобританії. Натомість на всіх інших регіональних ринках світові ціни на сталь знижувалися через високу пропозицію (світове виробництво сталі зросло на 5.8% р/р у жовтні), яку головним чином забезпечило збільшення виробництва в Китаї³. Зокрема внутрішній попит на сталь у Китаї скоротився через спад в автомобілебудуванні й деяких інших галузях промисловості. Натомість обсяги випуску й надалі продовжували зростати високими темпами (у жовтні – на 9.1% р/р). Додатковим фактором високої

пропозиції на ринку стали протекціоністські заходи з боку США, ЄС, Канади, Туреччини щодо сталевих продукції.

Стрімке зниження цін на сталеву продукцію на китайському ринку зумовило зменшення попиту з боку китайських виробників на дорогу високоякісну залізну руду.

Світові ціни на пшеницю знижувалися на тлі послаблення попиту, оскільки більшість головних імпортерів уже здійснили основні закупівлі в необхідних обсягах. Додатково на ціни в бік зниження тиснули хороші погодні умови, які сприяли активному просуванню посівної кампанії озимої пшениці та розвитку посівів зернових. Так, за оцінками експертів USDA більше половини посівів пшениці у США перебувають у доброму та відмінному стані. У свою чергу, це дозволило поліпшити прогностичні оцінки більшості організацій щодо майбутніх врожаїв.

Ціни на кукурудзу коливалися впродовж місяця у вузькому діапазоні. Високий попит, особливо з боку країн Азії, повністю покривався значною пропозицією, забезпеченою надходженням кукурудзи нового врожаю.

На світових фінансових ринках ситуація залишалася неоднозначною для розвинених країн, а для країн, ринки яких розвиваються, – помірно поліпшувалася. Так, провідні фондові індекси знижувалися. Крім побоювань щодо більш суттєвого уповільнення зростання світової економіки, на настроях інвесторів негативно позначилися:

- висока політична напруженість у Великобританії, пов'язана зі складним процесом узгодження та затвердження проекту угоди про Brexit;
- ігнорування новим урядом Італії вимог Єврокомісії зменшити дефіцит бюджету на наступний рік навіть попри ризик застосування Брюсселем санкцій;
- побоювання ринків щодо ускладнень через торговельні війни між США та Китаєм. Цього разу під тиском опинилися технологічні компанії (насамперед Facebook, Apple, Amazon, Netflix та Google), на котирування акцій яких, крім зазначеного чинника, негативно впливали й внутрішні проблеми окремих компаній (розбіжності між керівництвом Facebook, можливе скорочення виробництва нових смартфонів Apple).

Стрімке падіння цін на нафту та високі темпи економічного зростання окремих країн, ринки яких розвиваються, підтримали інтерес інвесторів до активів цієї групи країн наприкінці жовтня – початку листопада, а більшість валют цієї групи країн зміцнилися.

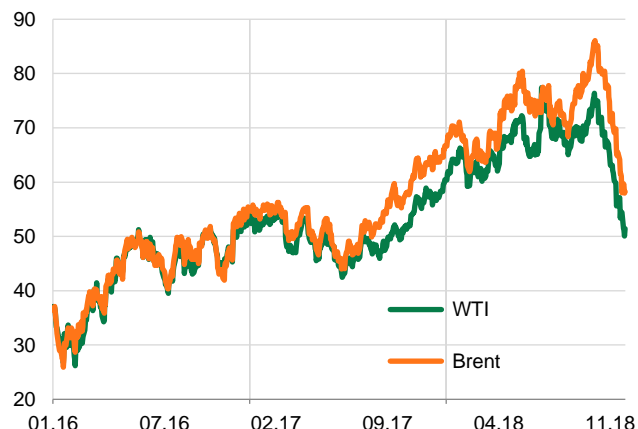
¹ Станом на 23.11.2018.

² У вересні та жовтні 2018 року за обсягами видобутку США поступалися Росії через несприятливі погодні умови. Однак згідно з [щотижневими даними EIA](#) обсяги виробництва США в першій половині листопада сягнули 11.7 млн бар./добу, що знову вивело країну у світові лідери.

³ Нарощували виробництво й деякі інші країни (Латинської Америки, Близького Сходу тощо), що переважило падіння обсягів виробництва в Туреччині, ЄС, Канаді.

Різка зміна настроїв гравців на ринку нафти з побоювань щодо виникнення дефіциту на протилежні – очікування значної надлишкової пропозиції – зумовила стрімке падіння цін на нафту

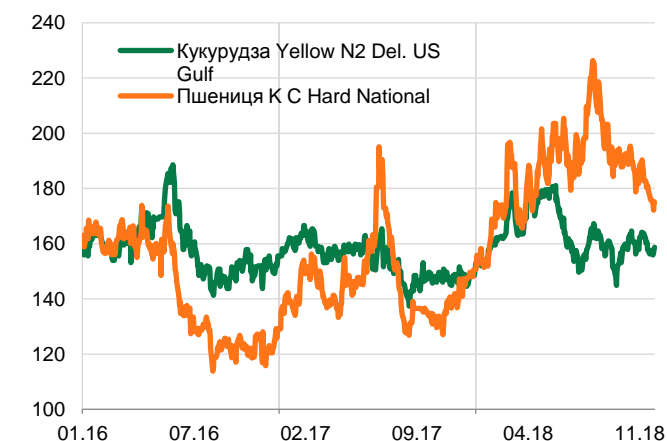
Світові ціни на нафту сортів Brent та WTI (дол./бар.)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Високі прогностичні оцінки щодо майбутніх врожаїв зернових та сприятливі погодні умови для посівної кампанії тиснули на ціни у бік зниження

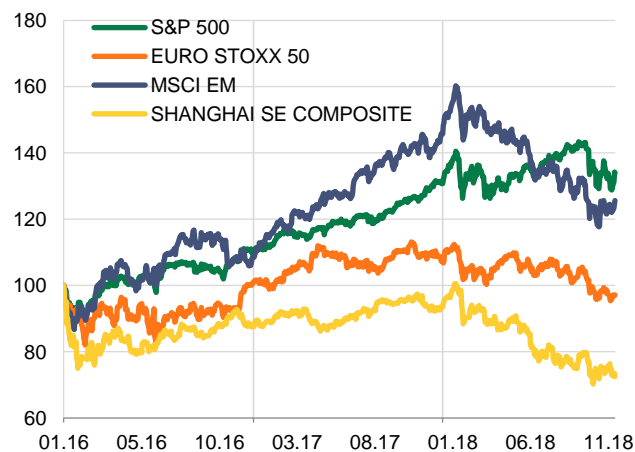
Світові ціни на зернові, дол./т

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Інтерес інвесторів до ризиковіших активів дещо зріс,..

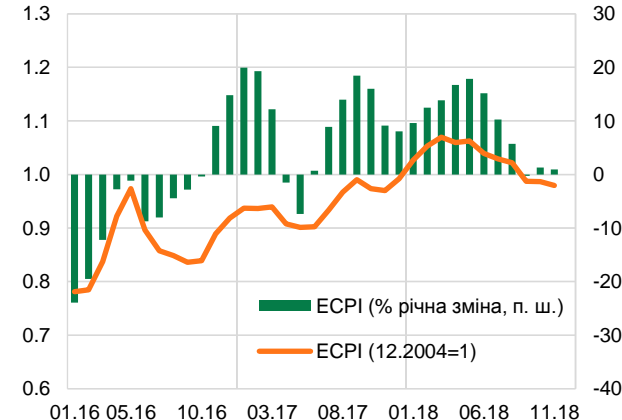
Індекси світового фондового ринку, 01.01.2016 = 100

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Світова цінова кон'юнктура для українських експортерів продовжила помірно погіршуватися внаслідок зниження цін на зернові та залізну руду

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту

Джерело: розрахунки НБУ (попередні дані).

Подальше зростання обсягів світового виробництва та послаблення попиту на окремих ринках спровокували зниження цін на сталь

Ціни Китаю й України на окремі сталеві напівфабрикати та залізну руду (62%), дол./т

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

...що сприяло зміцненню більшості валют країн, ринки яких розвиваються

Зміна обмінних курсів валют окремих країн, ринки яких розвиваються, до долара США, %, на кінець періоду

Джерело: Thomson Reuters Datastream, розрахунки НБУ.

2. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

2.1. ІНФЛЯЦІЯ

У жовтні 2018 року споживча інфляція прискорилась до 9.5% р/р (8.9% р/р у вересні). У місячному вимірі ціни зросли на 1.7%.

Показник ІСЦ у жовтні відповідав траєкторії прогнозу Національного банку, опублікованого в ["Інфляційному звіті \(жовтень 2018\)"](#). Як і очікувалося, фундаментальний інфляційний тиск залишився значним, що пов'язано зі збільшенням витрат, у тому числі на оплату праці, та сталим внутрішнім попитом. Також очікувано посилюється вплив на внутрішні ціни з боку високих світових цін на енергоресурси та зернові.

Базова інфляція в жовтні дещо прискорилась – до 8.8% р/р. Динаміку цього показника визначало передусім прискорення зростання цін на послуги (до 14.5% р/р) під впливом подальшого зростання виробничих витрат, у тому числі на оплату праці, а також тиску з боку споживчого попиту. Зокрема, збільшилися темпи зростання вартості послуг перукарень, кабельного телебачення, окремих послуг із ремонту й утримання житла тощо. Крім того, стрімко прискорилась зростання вартості послуг мобільного зв'язку (до 21.5% р/р з 13.7% р/р у попередньому місяці). Це може пояснюватися зміною умов тарифних планів операторів мобільного зв'язку.

Незмінними в жовтні були темпи зростання цін на непродовольчі товари (4.5% р/р). Подорожчання окремих товарів тривалого споживання (будівельних матеріалів, ювелірних виробів тощо) було нівельоване здешевленням інших товарних позицій з цієї ж категорії (зокрема, телевізорів та мобільних телефонів). Дещо вищими темпами, ніж у попередньому місяці, зростали і ціни на одяг та взуття (до 2.0% р/р), а також на побутову хімію та косметичні товари.

Темпи зростання цін на продукти харчування з високим ступенем обробки також практично не змінилися (10.0% р/р). Так, очікувано прискорилась зростання цін на макаронні, кондитерські, здобні вироби, що пов'язано з подорожчанням борошна. Водночас уповільнилося зростання цін на м'ясні та молочні продукти (відповідно до 12.2% р/р та 10.7% р/р) завдяки нижчим темпам зростання цін на сировину, на тлі розширення її пропозиції та зниження світових цін.

Зростання цін на сирі продукти харчування у жовтні прискорилась (до 1.6% р/р). Так, прискорилась зростання цін на борошно (до 20.7% р/р), що пов'язано як зі зростанням цін на зовнішніх ринках, так і з обмеженими

обсягами якісної сировини. Крім того, у жовтні тривало прискорення зростання цін на овочі борщового набору (до 29.1% р/р), оскільки протягом першої половини місяця все ще спостерігався їх дефіцит на ринку внаслідок пізнішого збору врожаю. Однак загалом зростання цін на овочі (на 7.1% р/р) було не таким суттєвим, як очікувалося, у тому числі через розширення пропозиції тепличних овочів. Крім

того, залишалися дешевшими, ніж у минулому році, перець, баклажани та часник. Стримувало зростання цін на сирі продукти і падіння цін на фрукти (12.8% р/р), викликано передусім високими урожаєм яблук. Також уповільнилося зростання цін на яйця (до 9.2% р/р) та молоко (до 9.9% р/р) на тлі відповідних тенденцій на зовнішніх ринках.

Темпи зростання адміністративно регульованих цін збільшилися (до 14.6% р/р). Прискорилась зростання цін на алкогольні напої внаслідок підвищення урядом мінімальних цін на них з початку жовтня. Вищими темпами зростала вартість проїзду в автодорожньому транспорті, що зумовлено прискоренням зростання цін на паливо та подальшим тиском з боку заробітних плат. До підвищення тарифів у міському транспорті додалося прискорення зростання вартості проїзду в маршрутних таксі, приміських та міжміських автобусах. Крім того, [АТ "Укрзалізниця"](#) з 1 жовтня провело другий етап індексації – підвищило тарифи на залізничні пасажирські перевезення на 12% (15.4% р/р). У жовтні також частково проявилось [підвищення тарифів](#) на окремі послуги поштового зв'язку з 10 вересня 2018 року згідно з методологією ДССУ (загалом зростання цін на поштові послуги в ІСЦ прискорилась до 75.0% р/р).

Зростання цін на паливо прискорилась (до 24.5% р/р) на тлі стрімкого зростання світових цін на нафту і послаблення обмінного курсу гривні у попередні періоди.

У жовтні 2018 року тривало сповільнення промислової інфляції (знизилась до 16.6% р/р з 18.9% р/р у вересні). У місячному вимірі промислова інфляція становила 0.3%.

Уповільненню зростання індексу цін виробників у річному вимірі сприяло зниження темпів зростання цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (до 30.1% р/р). Зокрема знизилися тарифи на електроенергію ТЕС завдяки [зменшенню регулюючих коефіцієнтів](#), що в тому числі може пояснюватися сприятливими погодними умовами у жовтні. Крім того, знизилися темпи зростання цін на електроенергію, вироблену на ГЕС завдяки зміні тарифів на відпуск електричної енергії ПрАТ "Укргідроенерго"⁴.

Суттєво знизилися темпи зростання цін у переробній промисловості (до 11.3% р/р) на тлі відповідної динаміки на світових ринках. Так, уповільнення зростання світових цін на сталь сприяло зниженню темпів зростання цін у металургії (до 10.8% р/р). Водночас світові ціни на залізну руду повернулися до зростання, що, однак, ще не позначилося на зростанні вітчизняних цін у добуванні металевих руд (темпи зростання знизилися до 17.0% р/р). Через уповільнення зростання імпортованих цін на вугілля нижчими темпами зростали ціни у добуванні кам'яного вугілля (14.6% р/р) та відповідно у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення (9.5% р/р). Суттєве зниження темпів зростання світових цін на добрива привело до уповільнення зростання цін у хімічній

⁴ Постанови НКРЕКП від 28.12.2017 № [1486](#) та від 16.10.2018 № [1219](#).

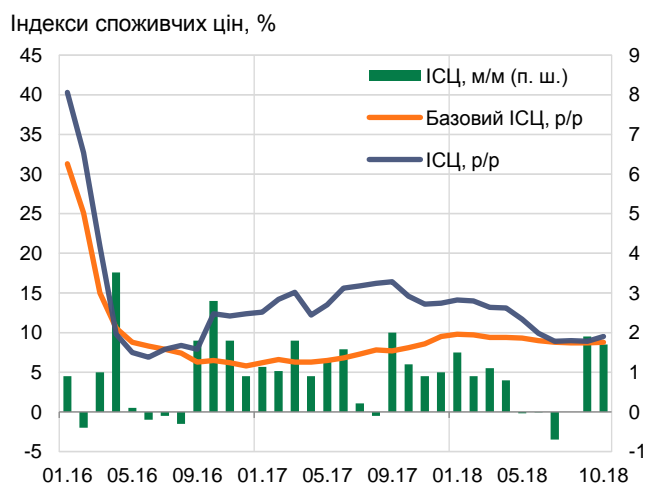
промисловості (до 11.8% р/р).

Тривало сповільнення зростання цін у машинобудуванні (до 14.5% р/р). Зокрема, повільніше зростали ціни у виробництві електричного устаткування (14.4% р/р) на тлі сприятливої бази порівняння, що пояснюється дефіцитом графітових електродів на світових ринках у минулому році.

Водночас у виробництві фармацевтичних продуктів темпи зростання цін підвищилися (до 14.2% р/р), що може бути пов'язано зі зростанням виробничих витрат, у тому числі на оплату праці.

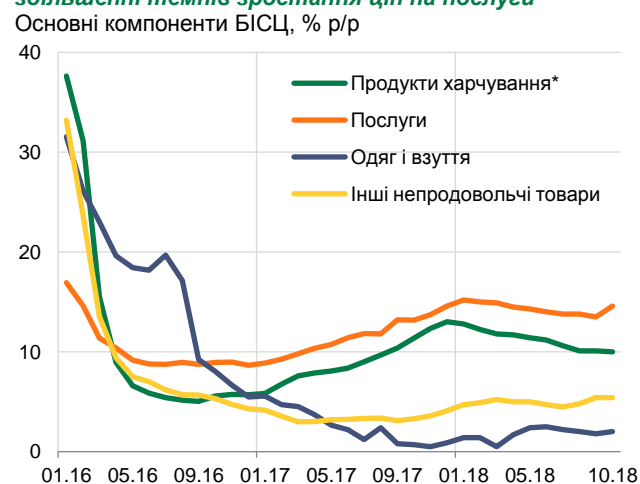
Тривало прискорення зростання цін у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (до 9.6% р/р). Це відображало насамперед збільшення темпів зростання цін у виробництві напоїв (до 17.2% р/р), відображаючи передусім динаміку цін на алкоголь. Крім того, на тлі вичерпання ефекту бази порівняння значно сповільнилося зниження цін на цукор (9.9% р/р). Натомість дещо повільніше, ніж у минулому місяці, зростали ціни у виробництві молочних продуктів (11.0% порівняно з 12.8% р/р у вересні).

У жовтні 2018 року споживча та базова інфляція прискорилися

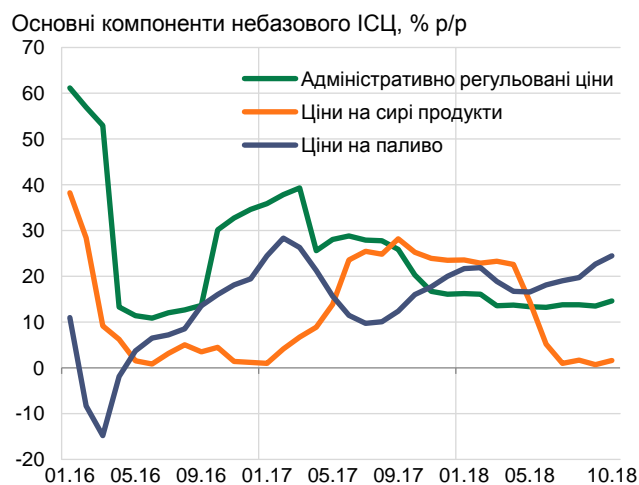
Джерело: ДССУ.

Зростання базової інфляції зумовлено подальшим зростанням виробничих витрат і тиском з боку споживчого попиту, що відобразалося передусім у збільшенні темпів зростання цін на послуги

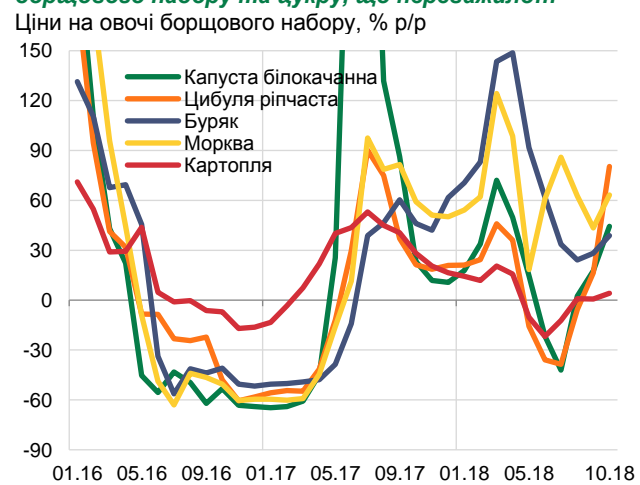
*З високим ступенем оброблення.
Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Небазова інфляція також зростала за рахунок усіх її компонентів

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

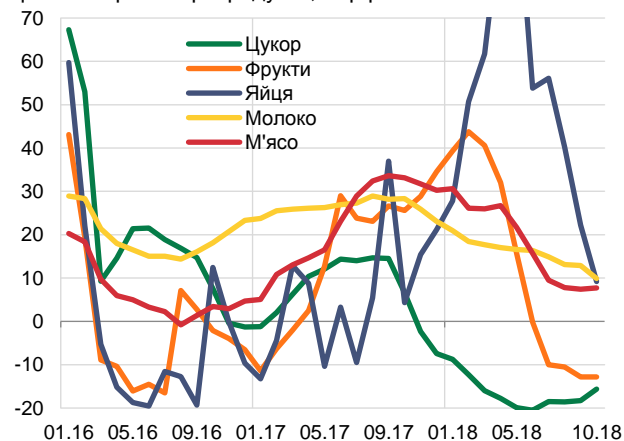
Значний внесок у зростання цін на сирі продукти харчування мало стрімке подорожчання овочів борщового набору та цукру, що переважило...

Джерело: ДССУ.

... уповільнення зростання цін на інші сири продукти харчування завдяки розширенню їх пропозиції

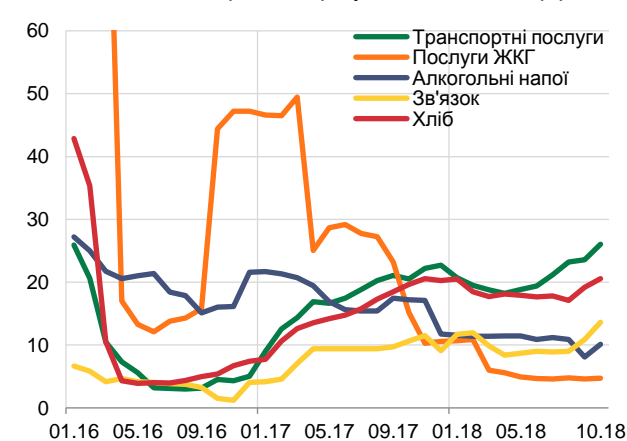
Ціни на окремі сири продукти, % р/р

Джерело: ДССУ.

Зростання адміністративно регульованих цін прискорилося внаслідок підвищення цін на алкогольні напої, тарифів на поштові і транспортні послуги

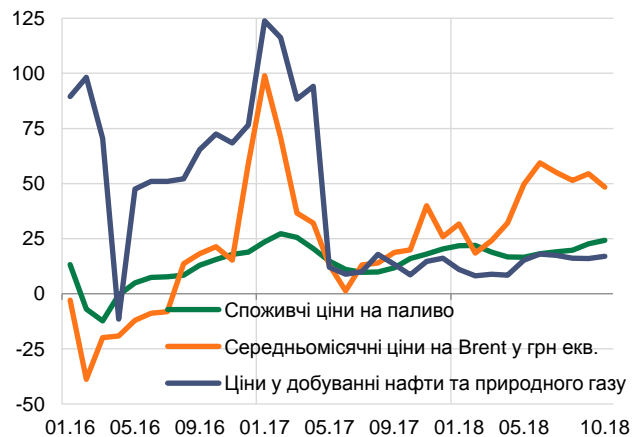
Компоненти адміністративно регульованих цін, % р/р

Джерело: ДССУ.

Підвищення світових цін на нафту і послаблення обмінного курсу гривні в попередні періоди призвело до прискорення зростання цін на паливо

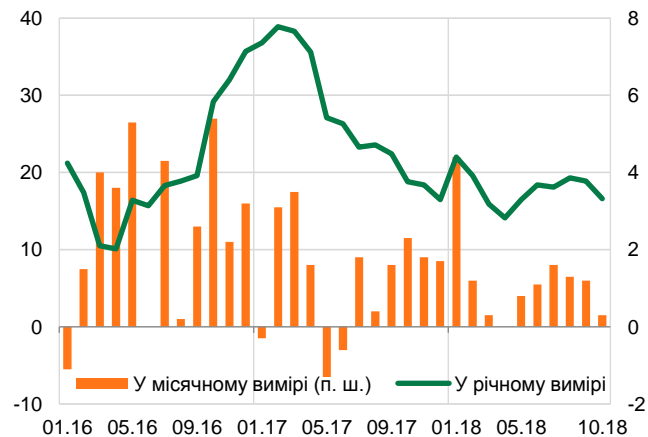
Індекси цін на паливо, %

Джерело: ДССУ.

У жовтні 2018 року тривало зниження промислової інфляції в річному вимірі ...

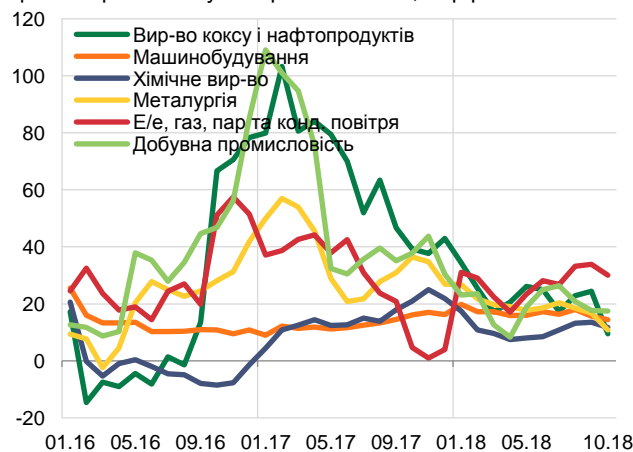
Індекс цін виробників, %

Джерело: ДССУ.

... завдяки нижчим темпам зростання цін у постачанні енергії, а також в окремих галузях переробної промисловості

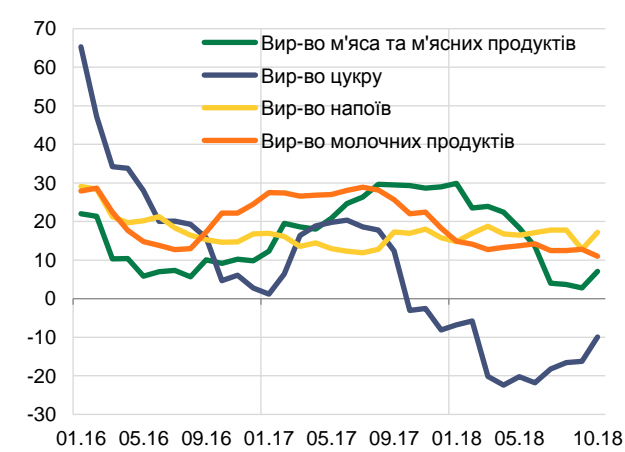
Ціни в окремих галузях промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

Темпи зростання цін у харчовій промисловості збільшилися передусім унаслідок прискорення зростання цін у виробництві напоїв та сповільнення падіння цін у виробництві цукру

Ціни в підгалузях харчової промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

2.2. ЕКОНОМІЧНА АКТИВІСТЬ

Зростання ІВБГ у січні – жовтні 2018 року прискорилося (до 4.3% р/р) завдяки високим показникам сільського господарства. Кумулятивні показники випуску більшості інших базових видів економічної діяльності також поліпшилися. Стрімке зростання сільського господарства в жовтні (28.5% у річному вимірі), пов'язане з активним збиранням кукурудзи та соняшнику, зумовило прискорення зростання ІВБГ у жовтні (до 12.3% р/р).

Головним рушієм прискореного зростання сільськогосподарського виробництва в січні – жовтні (до 9% р/р) залишалося рослинництво (темпи його зростання підвищилися до 12.2% р/р). Це зумовлено високою врожайністю кукурудзи та соняшнику (+50.4% р/р та +13% р/р відповідно), за якими очікуються рекордні обсяги врожаю. Поліпшилися також показники тваринництва (обсяги виробництва зросли на 0.1% р/р за січень – жовтень) насамперед за рахунок вищих темпів зростання обсягів вирощування птиці (до 6.1% р/р).

За результатами січня – жовтня 2018 року темпи зростання промислового виробництва залишилися незмінними (1.8% р/р). Зокрема незначно погіршилася кумулятивна динаміка в електро- та газопостачанні⁵ (зростання уповільнилося до 1.9% р/р) здебільшого через поглиблення падіння у виробництві і розподіленні газу в жовтні на тлі теплішої погоди, ніж минулого року⁶. Однак погіршення показників у цьому виді діяльності було компенсовано прискоренням зростання в добувній промисловості (до 2.3% р/р), тоді як кумулятивні темпи зростання в обробній промисловості (1.6% р/р) не змінилися.

Річні показники промисловості за жовтень поліпшилися порівняно з вереснем у більшості видів, крім харчової та хімічної. Так, зростання обсягів випуску в добувній промисловості прискорилося (до 5.2% р/р порівняно з 0.7% р/р у вересні). Відновилося зростання обсягів видобутку металевих руд (на 2.5% р/р) на тлі дещо нижчої бази порівняння та сприятливої зовнішньої кон'юнктури⁷. Крім того, прискорилося зростання обсягів видобутку вугілля та сирої нафти і газу (відповідно до 14.2% р/р та 7.5% р/р).

В обробній промисловості також відновилося зростання (на 1.0% р/р) завдяки збільшенню випуску гумових, пластмасових виробів та іншої неметалевої мінеральної продукції (зростання прискорилося до 5% р/р) на тлі поживлення в будівництві. Прискорилося зростання у виробництві коксу (до 5.4% р/р), а темпи падіння в машинобудуванні сповільнилися (до 0.3% р/р) серед іншого за рахунок відновлення зростання у виробництві автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та

інших транспортних засобів (на 8% р/р). Так, помітно зріс випуск автобусів (на 45.9% р/р).

Обсяги виробництва металургії продовжували скорочуватися в річному вимірі (1.2%) практично такими самими темпами, як у вересні. Хоча окремі комбінати нарощували виробництво (зокрема чавуну) після введення в дію відремонтованих потужностей, на інших тривали ремонтні роботи.

У жовтні вперше за рік зменшилися обсяги виробництва в хімічній промисловості (на 1.8% р/р) унаслідок дещо вищої бази порівняння та в харчовій промисловості (на 0.3% р/р). Вагомим чинником останнього було помітне уповільнення зростання обсягів виробництва олії та тваринних жирів (до 2% р/р). Попри високий урожай соняшника виробництво олії стримують низькі світові ціни на олійні та продукти їх переробки. Додатковим фактором було поглиблення падіння у виробництві тютюнових виробів (до 11.9% р/р). Натомість сповільнилося падіння обсягів виробництва цукру (до 6.8% р/р) та відчутно прискорилося зростання виробництва алкогольних напоїв (до 13.4% р/р), однак це не компенсувало погіршення показників вищезазначених підгалузей.

Обсяги роздрібної торгівлі, попри незначне сповільнення, ймовірно пов'язане з певним погіршенням споживчих настроїв населення в жовтні⁸, продовжували зростати високими темпами (5.4% р/р у січні – жовтні 2018 року). Про збереження стійкого споживчого попиту свідчило також прискорення зростання пасажирообороту (до 5.5% р/р). Зокрема зберігається значне нарощення обсягів пасажирообороту авіаційним транспортом (у жовтні – на 50.1% р/р).

На тлі поживлення в добувній промисловості прискорилося зростання оптового товарообороту (до 5.2% р/р у жовтні та 4.3% р/р у січні – жовтні). Разом із нижчими темпами скорочення обсягів перевезень трубопровідним транспортом, цей чинник сприяв також поліпшенню кумулятивних показників вантажообороту (падіння уповільнилося до 2.5% р/р).

Прискорилося зростання в будівництві (до 6.4% р/р у січні – жовтні 2018 року). У жовтні показники сектору повернулися до додатних значень за рахунок відновлення зростання обсягів будівництва житлових та нежитлових будівель (відповідно 0.3% р/р та 2.5% р/р) та вищих темпів приросту обсягів будівництва інженерних споруд (9.6% р/р). Цьому серед інших чинників сприяла тепла погода та високі темпи зростання капітальних видатків бюджету.

⁵ Тут і далі електро- та газопостачання – вид діяльності згідно з секцією D "Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря" за [Класифікацією видів економічної діяльності \(КВЕД-2010\)](#).

⁶ Згідно з даними Українського гідрометеорологічного центру середньомісячна температура повітря в жовтні на території України

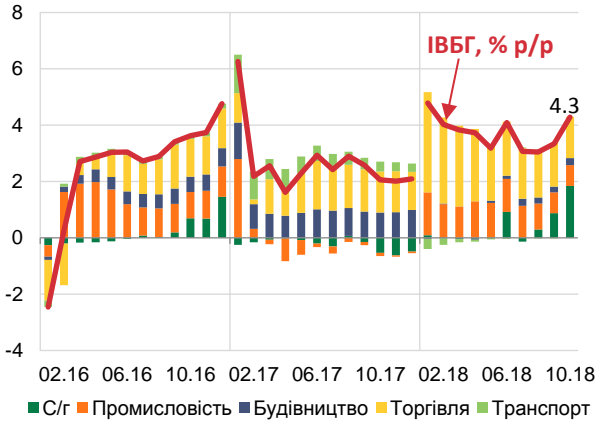
перевищувала норму на 1.8–3.8°C, особливо значним перевищенням середніх температур було в другій та третій декадах місяця.

⁷ Ціни на залізну руду на світових ринках у жовтні 2018 року були майже на 18% вищими, ніж рік тому (у вересні 2018 року зберігалася зниження цін).

⁸ Індекс споживчих настроїв у жовтні знизився на 5.7 пункту порівняно з вереснем.

Зростання ІВБГ у січні-жовтні помітно прискорилося завдяки поліпшенню показників більшості видів економічної діяльності

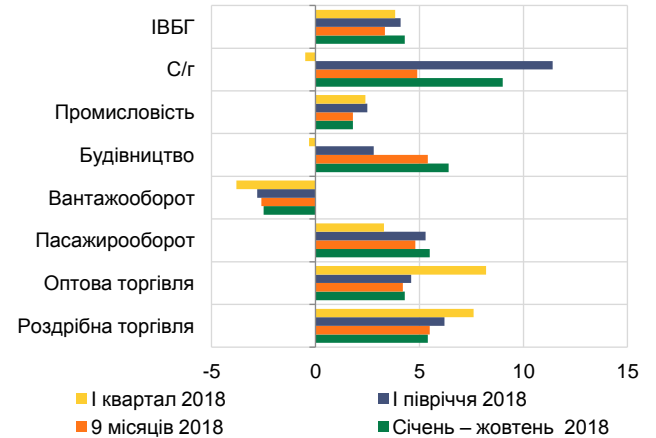
Внески в кумулятивну річну зміну ІВБГ, в.п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Зокрема високими темпами зросло с/г виробництво, прискорилося зростання у будівництві та пасажирообороті

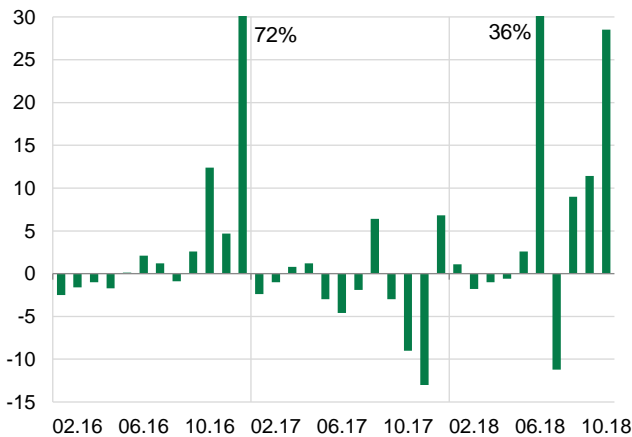
Випуск в окремих видах діяльності, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Помітне прискорення зростання обсягів с/г виробництва в жовтні забезпечило передусім рослинництво

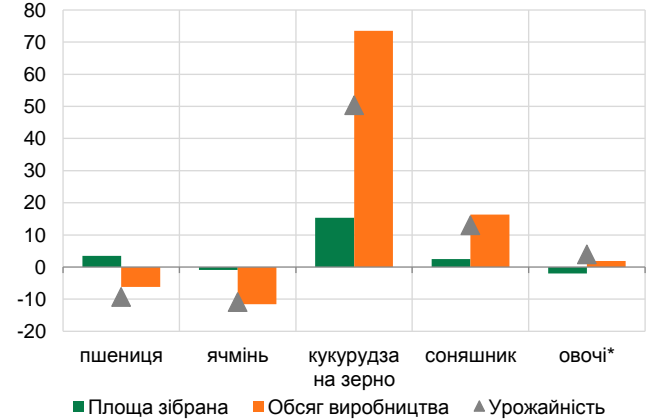
Індекс сільськогосподарської продукції, % р/р

Джерело: ДССУ.

Завдяки високій урожайності, врожаї кукурудзи на зерно та соняшнику сягнуть рекордних обсягів

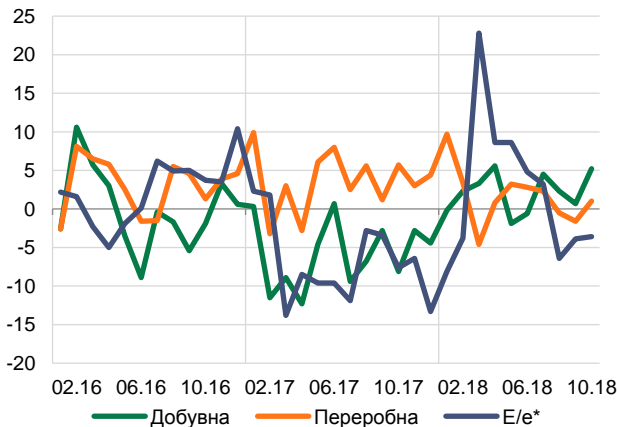
Показники збору врожаю основних сільськогосподарських культур станом на 01.11.2018, % р/р

Джерело: ДССУ.

Кумулятивне зростання промислового виробництва залишилося незмінним. Однак у жовтні показники більшості видів промисловості поліпшилися

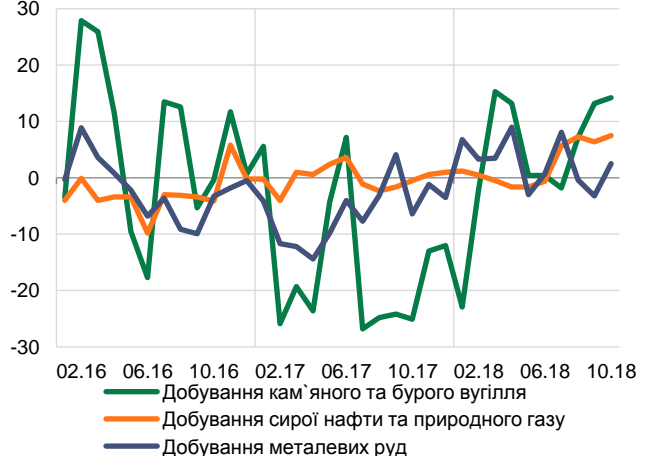
Вир-во в основних видах промисловості, % р/р

* E/e – включає E/e, газ, пара та конд. повітря
Джерело: ДССУ.

У добувній промисловості відновилося зростання у видобутку металевих руд та прискорилося зростання обсягів видобутку вугілля та сирої нафти і газу

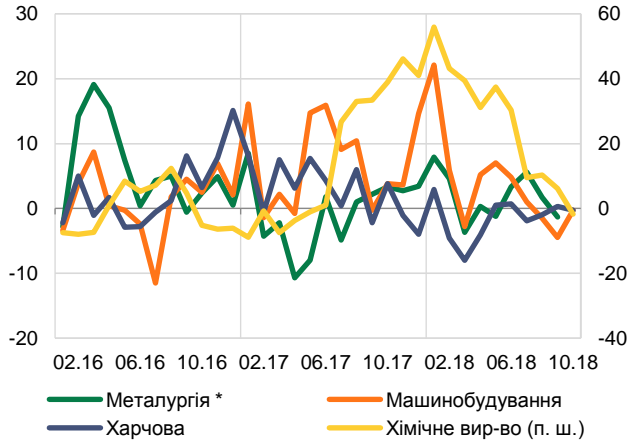
Вир-во в основних галузях добувної промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

Уповільнився спад у машинобудуванні, зросло виробництво неметалевої мінеральної продукції та прискорилося зростання у виробництві коксу

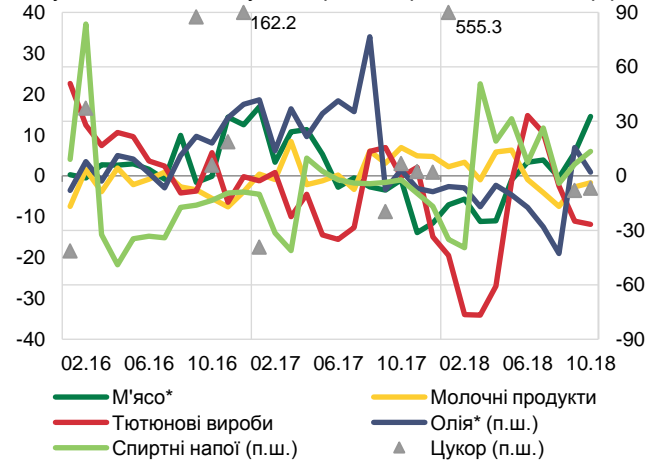
Випуск в основних галузях промисловості, % р/р

* - Включає як металургію, так і вир-во готових металевих виробів
Джерело: ДССУ.

Падіння в харчовій промисловості зумовлювалося нижчими темпами зростання у виробництві олії та скороченням виробництва тютюнових виробів

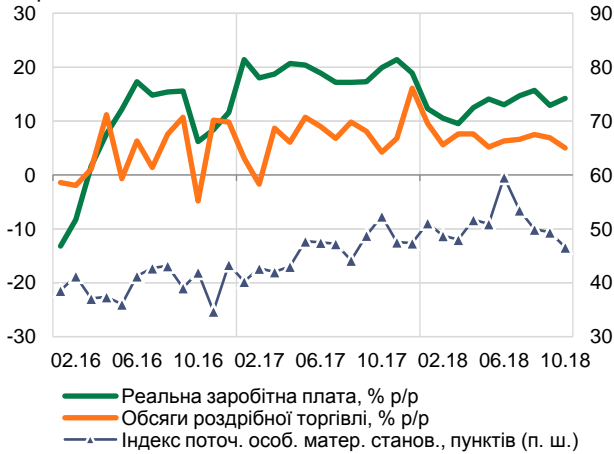
Випуск в основних галузях харчової промисловості, % р/р

* - Включає м'ясо та м'ясопродукти
** - Включає олію та тваринні жири
Джерело: ДССУ.

Споживчий попит залишався стійким. Про це свідчили збереження високих темпів зростання обороту роздрібної торгівлі та ...

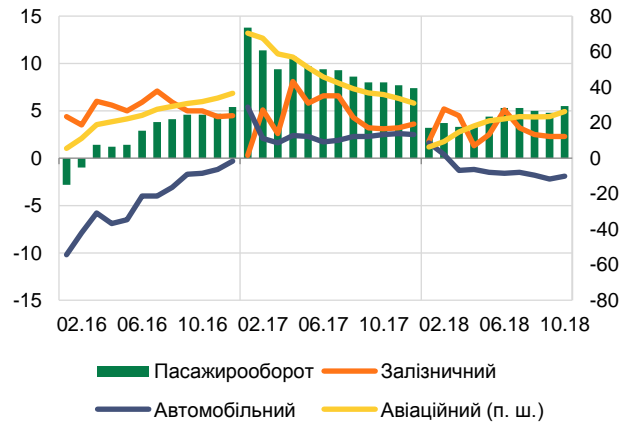
Роздрібна торгівля, реальна заробітна плата та споживчі настрої

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

...прискорення зростання обсягів пасажирообороту переважно за рахунок авіаційного транспорту

Пасажирооборот, % кумулятивно р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Поліпшення показників вантажообороту та оптової торгівлі значною мірою відображало зростання в добувній промисловості

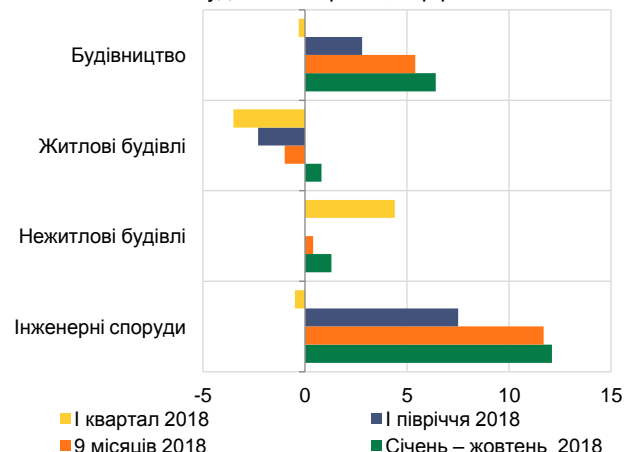
Оптова торгівля та вантажооборот, % кумулятивно р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Прискорення зростання в будівництві завдячуvalo теплову жовтню та значним темпам зростання капітальних видатків бюджету

Обсяги виконання будівельних робіт, % р/р

Джерело: ДССУ.

2.3. РИНОК ПРАЦІ

У жовтні 2018 року, за даними ДСЗУ, зростання кількості вакансій прискорилося (до 33.0% р/р станом на 01 листопада 2018 року) та супроводжувалося збільшенням кількості підприємств, які співпрацювали зі службою зайнятості). Як і в попередні періоди, значний попит мали працівники робітничих спеціальностей та найпростіших професій (58.7% усіх вакансій).

Високі темпи зростання кількості вакансій за більшістю видів діяльності відображали розширення економічної активності, але й свідчили про диспропорції між попитом і пропозицією робочої сили. Так, високі темпи зростання обсягів виробництва в сільському господарстві та будівництві зумовили збереження значного попиту на робочу силу в цих секторах. Повернення банківського сектору до прибутковості та нарощення банками кредитування стимулювало суттєве збільшення кількості вакансій у фінансовій та страховій діяльності. Також суттєво збільшився попит на робочу силу в секторі послуг (торгівлі, тимчасовому розміщуванні та організації харчування, ІТ та операціях з нерухомим майном). Натомість незмінно високі темпи зростання вакансій у

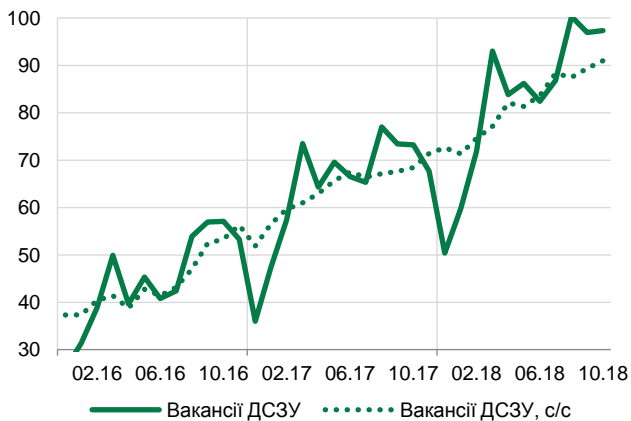
сферах освіти та охорони здоров'я за одночасного зниження кількості штатних працівників у цих видах діяльності свідчили про невідповідності між попитом та пропозицією робочої сили.

У результаті зберігався тиск на зарплати в бік підвищення. Зростання середньої зарплати (нарахованої в розрахунку на одного штатного працівника) у жовтні 2018 року прискорилося в номінальному та реальному вимірах (до 24.9% р/р та 14.2% р/р відповідно).

У жовтні 2018 року значно зросла кількість ДГ, які звернулися за субсидіями на оплату послуг ЖКГ (у 9.6 раза м/м та у 5.0 разів р/р). Це пов'язано з початком опалювального сезону та очікуваннями щодо підвищення цін на газ та тепло, а також розширенням переліку категорій осіб, які можуть претендувати на субсидії⁹. Натомість загальна кількість ДГ, які отримують субсидії, зменшилась на 75.2% р/р та становила 1.5 млн. Це відображало зростання доходів населення, а також проведення верифікації субсидій, пізніший початок опалювального сезону та технічні затримки у виплатах призначених субсидій за жовтень.

У жовтні 2018 року кількість вакансій продовжувала зростати високими темпами

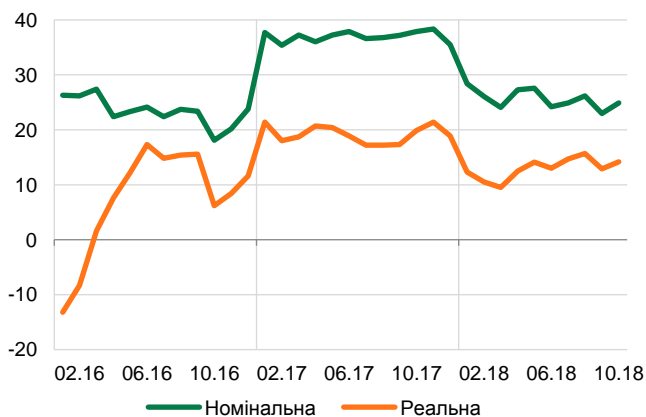
Кількість вакансій, зареєстрованих у ДСЗУ, тис. осіб

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

У результаті зберігався тиск на заробітні плати в бік підвищення

Заробітна плата, % р/р

Джерело: ДССУ.

Це відображало як розширення економічної діяльності, так і значні диспропорції на ринку праці

Зміна кількості вакансій та штатних працівників за окремими видами діяльності, у середньому за період 2018 року, % р/р

Вакансії		Вид діяльності	Штатні працівники	
I півр	лип-жов		I півр	лип-жов
22.2	35.7	С/г	-3.5	-3.0
39.2	32.6	Промисловість	-2.6	-2.3
33.6	44.0	Будівництво	7.0	6.8
3.7	30.0	Сфера послуг*	6.2	4.8
40.2	57.2	Освіта та охорона здоров'я	-0.9	-2.3
0.9	59.3	Фінансова діяльність**	0.0	0.2

* Вкл. торгівлю, тимчасове розміщування та організацію харчування, операції з нерухомим майном, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, надання інших видів послуг

** Вкл. страхову діяльність

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Кількість субсидіантів значно зменшилася через зростання доходів ДГ, проведення верифікації субсидій, теплішу погоду та технічні затримки

ДГ, які звернулися та які отримують субсидії на оплату послуг ЖКГ, млн осіб

Джерело: ДССУ.

⁹ Постанова КМУ від 17.10.2018 № 841.

2.4. ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

У жовтні сформувався профіцит державного бюджету (1.2 млрд грн) під впливом поліпшення доходів та скорочення видатків. У результаті звузився кумулятивний дефіцит – до 6.2 млрд грн за підсумками січня – жовтня 2018 року.

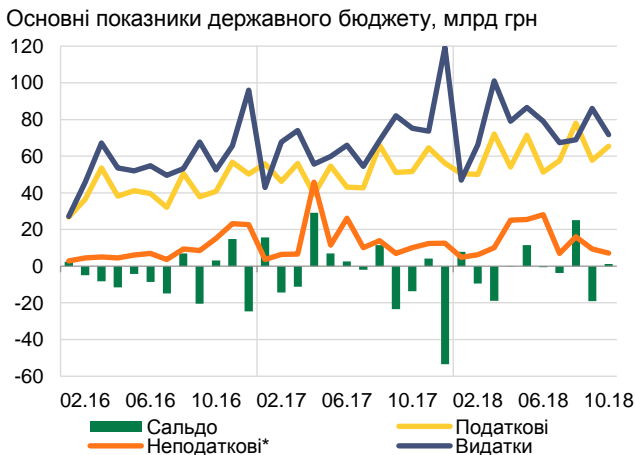
Зростання доходів державного бюджету в жовтні пришвидшилося значною мірою завдяки надходженням від внутрішніх податків, однак зберігалася вагома роль податкових надходжень із ввезених в Україну товарів. Зокрема найбільший внесок мали надходження від ПДВ із ввезених товарів, які зросли на 30.9% р/р. Водночас повернулися до зростання надходження від ПДВ із вироблених товарів (на 18.1% р/р), у тому числі на тлі середніх¹⁰ обсягів бюджетного відшкодування ПДВ (10.3 млрд грн у жовтні) порівняно з високим показником вересня (12.5 млрд грн). Значний внесок у зростання доходів мали надходження від рентної плати. Їх суттєвий річний приріст у жовтні пов'язаний з вичерпанням ефекту високої бази порівняння та [новим порядком адміністрування](#). Неподаткові надходження зменшилися, зокрема через те, що графік перерахувань прибутку НБУ

цього року зміщено на більш ранній період.

Видатки державного бюджету в жовтні скоротилися за рахунок нижчих, ніж минулого року, витрат на обслуговування боргу та соціальне забезпечення. Так, зниження перших відобразило ефект від реструктуризації ОВДП з портфелю НБУ минулого року. Зменшення витрат на соціальне забезпечення зокрема пояснюється впливом бази порівняння – у жовтні 2017 року суттєво збільшилися трансферти Пенсійному фонду у зв'язку з підвищенням пенсійних виплат унаслідок осучаснення пенсій. Крім того, різко сповільнилося зростання капітальних видатків. Натомість стрімко пришвидшилося зростання витрат на використання товарів та послуг.

У жовтні місцеві бюджети виконані з незначним дефіцитом (1.3 млрд грн) насамперед унаслідок подальшого нарощення видатків на тлі стриманого збільшення власних надходжень. У результаті сальдо зведеного бюджету в жовтні було близьким до нуля (-0.1 млрд грн), а за підсумками десяти місяців зберігся профіцит зведеного бюджету (14.4 млрд грн).

Жовтневий профіцит держбюджету сформувався під впливом зростання доходів та зменшення видатків

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ. * Неподаткові вкл. також інші доходи

Видатки в жовтні скоротилися за рахунок соціальної складової та обслуговування боргу

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

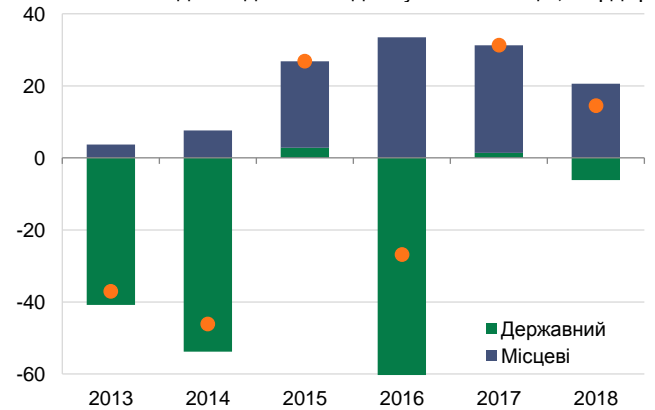
Зростання доходів прискорилося значною мірою завдяки надходженням від внутрішніх податків за одночасного збереження значного внеску податків з імпорту

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

Зведений бюджет зберіг кумулятивний профіцит, зокрема завдяки помірному дефіциту держбюджету

Показники сальдо зведеного бюджету за 10 місяців, млрд грн

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

¹⁰ Щомісячні обсяги відшкодування протягом лютого - серпня 2018 року становили в середньому 10.5 млрд грн. Січень 2018 року виключено з розрахунків через особливості адміністрування.

2.5. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

У січні – жовтні 2018 року від’ємне сальдо поточного рахунку збільшилося до 4.6 млрд дол. (порівняно з 1.7 млрд дол. у січні – жовтні 2017 року) через істотне розширення дефіциту торгівлі товарами. Стійкий внутрішній попит та високі світові ціни на енергоносії підтримували зростання імпорту товарів (16% р/р). Водночас низький урожай минулого року, ремонти на металургійних заводах, тимчасові проблеми з перевезенням вантажів та поступове погіршення світової цінової кон’юнктури для українських експортерів у другому півріччі 2018 року стримували зростання експорту товарів (10% р/р). Збільшення дефіциту торгівлі товарами (до 11 млрд дол.) було лише частково компенсоване подальшим зростанням грошових переказів (на 21.8% р/р).

У жовтні дефіцит поточного рахунку (0.9 млрд дол.) звужився порівняно з вереснем насамперед через відсутність значних виплат за державним боргом. Однак він залишався суттєво більшим, ніж рік тому, передусім через збереження значного дефіциту торгівлі товарами (1.7 млрд дол.). Хоча зростання експорту товарів відновилося (11% р/р) завдяки високому врожаю кукурудзи поточного року, зростання імпорту також пришвидшилося (до 22.2% р/р) через стійкий внутрішній попит, у тому числі інвестиційний у сфері енергетики, та високі ціни на енергоносії.

У жовтні суттєво збільшився експорт зернових. Фізичні обсяги експорту кукурудзи зросли у 2.7 раза р/р завдяки вищій врожайності цієї культури та швидшим темпам збиральної кампанії. Крім того, експортери наростили поставки ячменю (у 1.6 раза р/р). У результаті експорт зернових культур сягнув рекордних для жовтня фізичних обсягів (4.2 млн т), що на тлі зростання світових цін сприяло збільшенню вартісних обсягів їх експорту (у 1.5 раза р/р). Високими темпами зростав експорт й інших продовольчих товарів. Поставки курятини збільшилися в 1.6 раза р/р, цукру – на 22.1% р/р. Поліпилилися показники експорту олій та жирів. Завдяки високому врожаю соняшника скорочення вартісних обсягів експорту соняшникової олії уповільнилося (до 5.4% р/р) попри подальше зниження світових цін на рослинні олії. Також характерною особливістю цього року є істотне збільшення експорту соєвої та ріпакової олій (у 1.7 раза р/р та 2.9 раза р/р відповідно). Крім того, активна переробка насіння олійних культур на тлі високого зовнішнього попиту сприяла збільшенню експорту олійної макухи (на 24.8% р/р). У цілому вартісні обсяги експорту продовольчих товарів у жовтні зросли на 15.8% р/р.

Тривало уповільнення зростання вартісних обсягів експорту чорних металів (до 3.2% р/р у жовтні). Це відбувалося на тлі скорочення обсягів металургійного виробництва, [ускладнення вантажних перевезень](#) у Азовському морі, а також погіршення зовнішньої цінової кон’юнктури. Натомість через послаблення попиту з боку вітчизняного металургійного сектору в умовах збільшення видобутку металевих руд та зростання світових цін відновилося зростання вартісних обсягів експорту залізних руд (на 12.7% р/р).

Зростання імпорту товарів у жовтні прискорилося насамперед за рахунок неенергетичного імпорту, що відображало стійкий внутрішній попит – як інвестиційний, так і споживчий.

Зокрема значний інвестиційний попит, [пов’язаний із реалізацією проектів у сфері альтернативної енергетики](#), зумовив істотне збільшення імпорту електричного устаткування (у 1.8 раза р/р), а також може пояснювати істотне зростання імпорту виробів з чорних металів (у 1.6 раза р/р). [Рекордних обсягів сягнули закупівлі](#) вживаних автомобілів, що може бути пов’язане із завершенням наприкінці цього року терміну дії знижених ставок акцизного податку на такі транспортні засоби. Крім того, у жовтні до України [прибула чергова партія локомотивів General Electric](#), що стало додатковим фактором суттєвого прискорення зростання імпорту продукції машинобудування (до 34% р/р).

Також збільшилися річні темпи приросту обсягів імпорту продукції хімічної промисловості (до 9.6% р/р) за рахунок фармацевтичних препаратів. Високі річні темпи зростання останніх (26.6% р/р) зокрема зумовлені закупівлями додаткових партій [окремих вакцин](#).

Стійкий споживчий попит підтримував високі темпи зростання імпорту продовольчих товарів (20.7% р/р) та промислових виробів (33.7% р/р).

Зростання енергетичного імпорту залишалося високим (24.8% р/р) та визначалося як високими світовими цінами на енергоносії, так і попитом з боку аграріїв. Так фізичні обсяги нафтопродуктів на тлі активного проведення збиральної кампанії збільшилися на 16.3% р/р, а закупівлі газу залишилися на рівні минулого року. Водночас за рахунок вищих цін вартісні обсяги закупівель нафтопродуктів збільшилися в 1.5 раза, а газу – на 20.9% р/р. На тлі відносно теплого жовтня в підземних сховищах станом на 01 листопада 2018 року накопичено 17.2 млрд. м³ газу, що є найвищим показником за останні чотири роки.

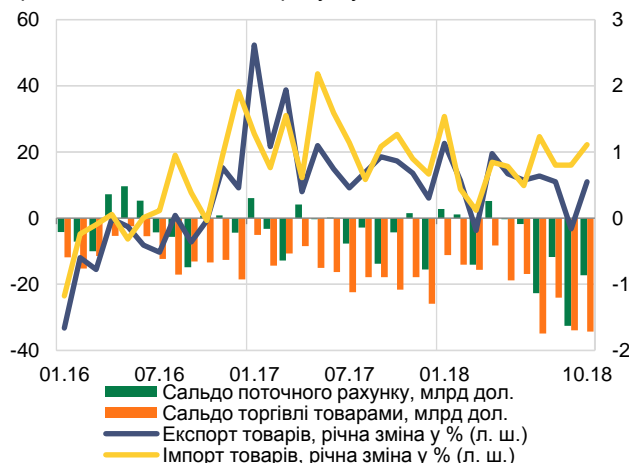
Приплив капіталу за фінансовим рахунком у жовтні (1 млрд дол.) був повністю забезпечений приватним сектором, переважно за рахунок боргових операцій. Так тривало зростання чистої заборгованості за торговими кредитами реального сектору (0.6 млрд дол.), чистий приплив капіталу до банківського сектору становив 0.3 млрд дол.

Надходження ПІІ дещо збільшилися порівняно з попереднім місяцем, однак залишалися порівняно незначними (0.2 млрд дол.), більше 80% інвестицій було спрямовано до реального сектору у вигляді акціонерного капіталу. У цілому за 10 місяців приплив ПІІ становив 1.9 млрд дол. (на 19.3% менше порівняно з відповідним періодом минулого року), а приплив капіталу за фінансовим рахунком – 4.3 млрд дол.

Оскільки чисті надходження за фінансовим рахунком у жовтні перевищували дефіцит поточного рахунку, платіжний баланс було зведено з незначним профіцитом (0.2 млрд дол.). У результаті станом на кінець жовтня міжнародні резерви збільшилися до 16.7 млрд дол., що забезпечувало 2.8 місяця майбутнього імпорту. Завдяки надходженню коштів від розміщених наприкінці жовтня суверенних єврооблігацій станом на 05 листопада міжнародні резерви зросли до 18.1 млрд дол. або 3.0 місяця майбутнього імпорту.

Дефіцит поточного рахунку в жовтні зростає порівняно з вереснем через відсутність великих виплат за державним боргом, однак дефіцит торгівлі товарів залишається значним

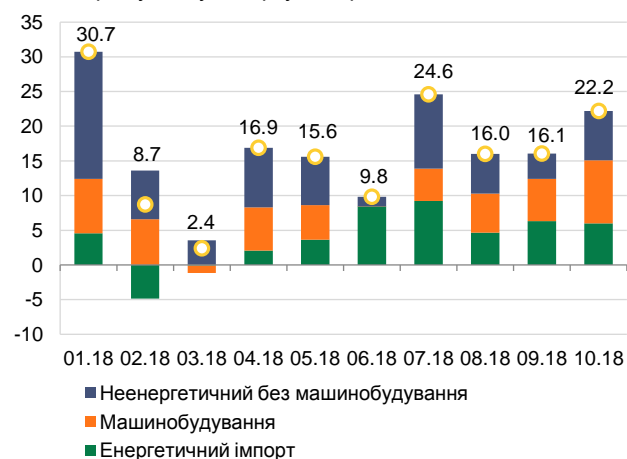
Окремі складові поточного рахунку

Джерело: НБУ.

Однак імпорт зростає вищими темпами через збереження високого внутрішнього попиту як споживчого, так й інвестиційного,...

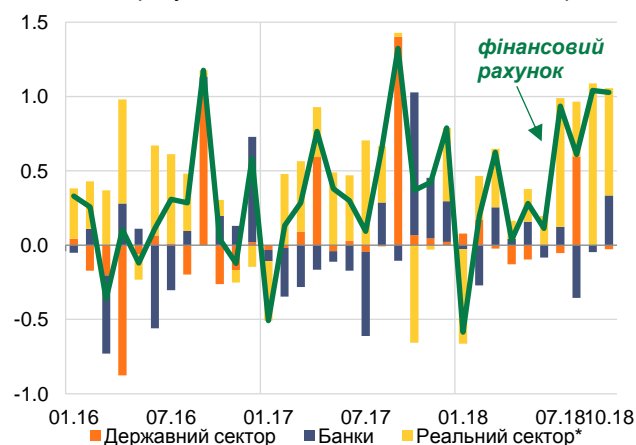
Внески в річну зміну імпорту товарів, в. п.

Джерело: розрахунки НБУ.

Приплив капіталу за фінансовим рахунком у жовтні був повністю забезпечений приватним сектором та перевищив дефіцит поточного рахунку

Фінансовий рахунок: чисті зовнішні зобов'язання, млрд дол.

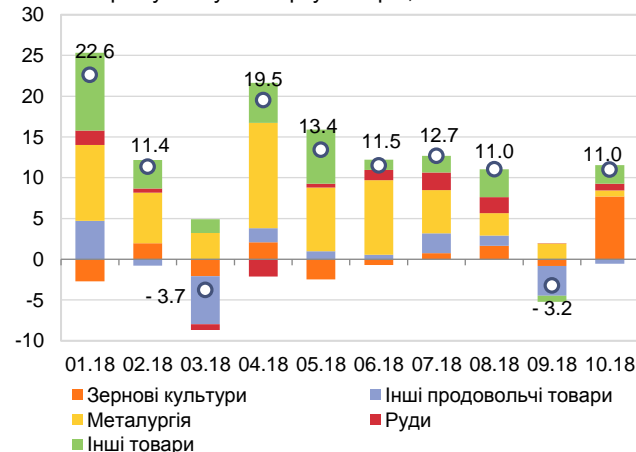

* включно з помилками та упушеннями.

Джерело: НБУ.

У жовтні відновилося зростання експорту товарів передусім за рахунок зернових культур при подальшому сповільненні зростання експорту металургії

Внески в річну зміну експорту товарів, в. п.

Джерело: розрахунки НБУ.

... у тому числі пов'язаного з реалізацією проектів у сфері альтернативної енергетики

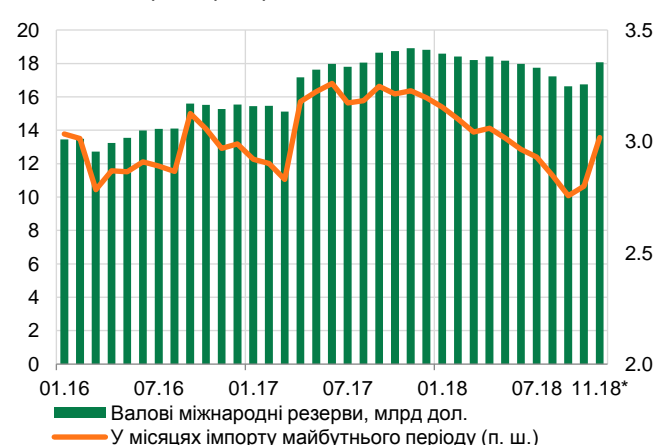
Імпорт окремого електричного устаткування, млн дол.

Джерело: ДФС, Держенергоефективності.

У результаті за жовтень міжнародні резерви децю збільшилися, а завдяки розміщенню урядом єврооблігацій станом на 05 листопада резерви становили 18.1 млрд дол.

Валові міжнародні резерви

* станом на 05 листопада.

Джерело: НБУ.

2.6. МОНЕТАРНИЙ СЕКТОР ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ

На останньому засіданні з питань монетарної політики Правління НБУ прийняло рішення залишити облікову ставку незмінною на рівні 18.0% річних. Водночас ринкові ставки продовжили відображати попередні підвищення ключової ставки. Додатковим чинником було ситуативне збільшення попиту на гривневі міжбанківські ресурси. У результаті в листопаді УІМС, який визначено [індикатором рівня гривневих міжбанківських процентних ставок для цілей процентної політики](#), впритул наблизився до облікової ставки, а наприкінці місяця незначно її перевищив.

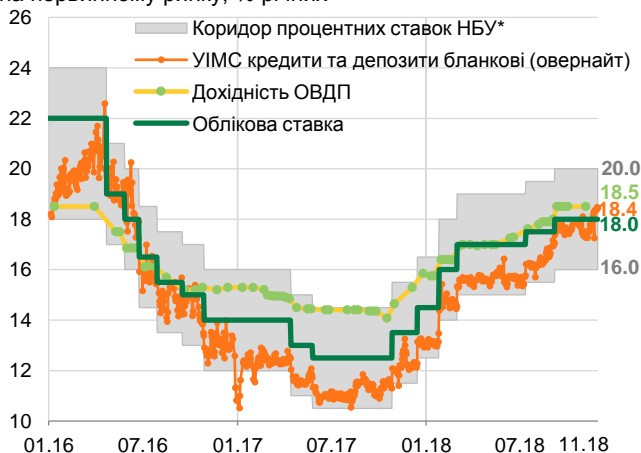
Крім трансмісії від підвищення облікової ставки у вересні та в попередні періоди, динаміка гривневих роздрібних ставок банків у жовтні відображала вплив кон'юнктурних та статистичних чинників. Серед них – посилення конкуренції за клієнтів банків, подальше [зростання попиту на кредити](#) з боку населення, а також зміна обліку певними банками окремих кредитних продуктів.

Упродовж більшої частини листопада ситуація на валютному ринку залишалася сприятливою – пропозиція іноземної валюти від клієнтів банків переважала попит на неї. Цьому також сприяло поліпшення настроїв з огляду на наближення перспективи отримання фінансової допомоги від МВФ. Водночас наприкінці листопада ескалація конфлікту з Росією в Азовському морі та запровадження воєнного стану в окремих областях зумовили короткострокове зростання ажіотажного попиту на готівковому ринку та збільшення турбулентності на міжбанківському валютному ринку. Для зменшення інтенсивності коливань обмінного курсу НБУ зберігав присутність на валютному ринку, проводячи операції як із купівлі, так і з продажу іноземної валюти. За підсумками місяця сальдо операцій на міжбанківському валютному ринку в листопаді було додатним і становило майже 233 млн дол., а з початку року – 1.0 млрд дол.

У жовтні зміцнення середнього обмінного курсу гривні до долара США на противагу послабленню більшості валют країн – ОТП України зумовило зміцнення гривні до кошика валют країн – ОТП як у номінальному, так і в реальному

Попередні підвищення ключової ставки продовжили відображатися на ринкових ставках

Процентні ставки НБУ, УІМС та дохідність однорічних ОВДП на первинному ринку, % річних

* Верхня межа коридору – процентні ставки за кредитами овернайт НБУ, нижня – за ДС овернайт НБУ.

Джерело: НБУ.

вимірах (на 0.3% м/м та 1.5% м/м відповідно). Відповідно тривало зміцнення РЕОК гривні в річному вимірі (на 7.1%).

У жовтні ліквідність банківської системи незначно розширилася насамперед за рахунок операцій НБУ з купівлі іноземної валюти. Однак обсяги ліквідності, виражені сумою залишків коштів на депозитних сертифікатах НБУ та коррахунках банків, залишалися суттєво нижчими, ніж у першому півріччі. У результаті зберігався ситуативний попит з боку окремих банків на кредити рефінансування НБУ. Дія цих чинників на ліквідність банківської системи частково компенсувалася подальшим зростанням обсягів готівки, операціями ФГВФО та ліквідаторів банків.

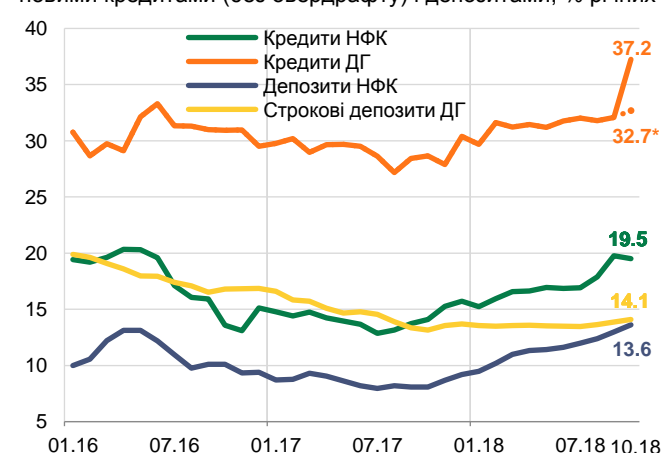
Грошова база в жовтні залишилася практично на рівні попереднього місяця, хоча темпи її річного приросту дещо уповільнилися (до 12.9%). Водночас зменшення загальних залишків коштів на депозитних рахунках банків перевищило зростання готівки поза банками, що призвело до незначного скорочення грошової маси (на 0.3% м/м) та зниження її річних темпів приросту (до 10.6%).

Зменшення залишків коштів на депозитних рахунках ДГ могло бути зумовлене активним витрачанням ними коштів на споживчі потреби та їх частковим перетіканням у готівку. Про це свідчило зниження гривневих коштів до запитання, тоді як строкові депозити ДГ продовжували зростати. Натомість відновився приплив коштів у національній валюті НФК – їх залишки зросли (на 0.6% м/м та 3.9% р/р). Зростання залишків на гривневих депозитах бізнесу може пояснюватися високими процентними ставками, особливо привабливими з огляду на помірне зміцнення гривні. Водночас обсяг коштів у іноземній валюті скорочувався.

У жовтні, як і в попередні періоди, банки продовжували активно кредитувати ДГ у національній валюті. Натомість НФК надавали перевагу кредитам в іноземній валюті, тоді як у національній валюті їх обсяг залишився практично на рівні попереднього місяця. Як результат, кредитний портфель банків у національній валюті в жовтні зріс на 0.5% м/м (12.8% р/р).

Водночас на роздрібні ставки банків у жовтні вагомий вплив мали кон'юнктурні та статистичні чинники

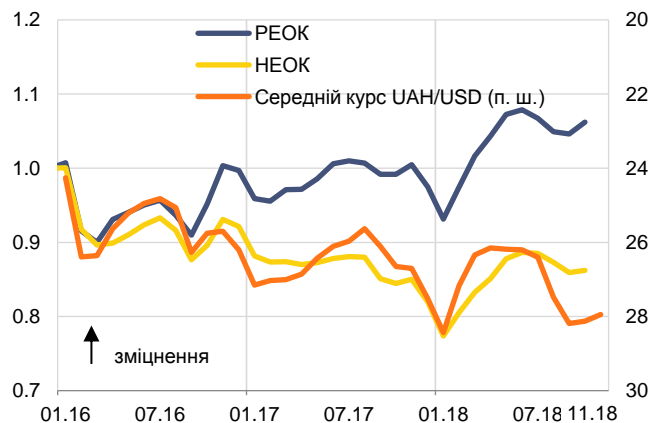
Середньозважені процентні ставки в національній валюті за новими кредитами (без овердрафту) і депозитами, % річних

* Без урахування статистичного ефекту зміни обліку окремих продуктів банком у жовтні 2018 року.

Джерело: НБУ.

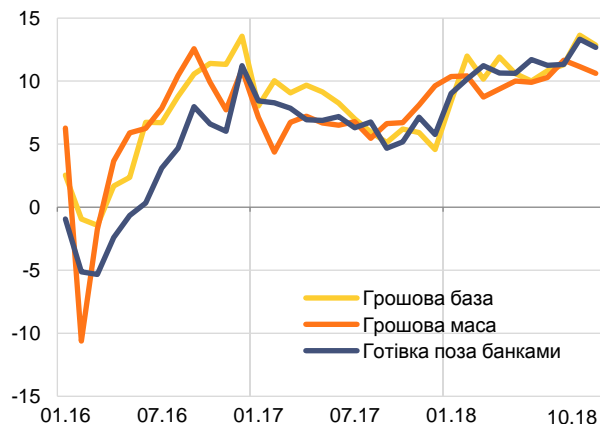
У жовтні НЕОК та РЕОК зміцнилися, оскільки до долара США послабилися більшість валют країн – ОТП України. Також НЕОК і РЕОК залишалися міцнішими, ніж рік тому. Індекс РЕОК і НЕОК (12.2015 = 1)* та офіційний обмінний курс гривні до долара США (обернена шкала)

* За попередніми даними.
Джерело: IFS, розрахунки НБУ.

Збільшення обсягів готівки нівелювало зниження коррахунків банків, унаслідок чого рівень грошової бази залишився незмінним до вересня, а її річні темпи зростання дещо уповільнилися

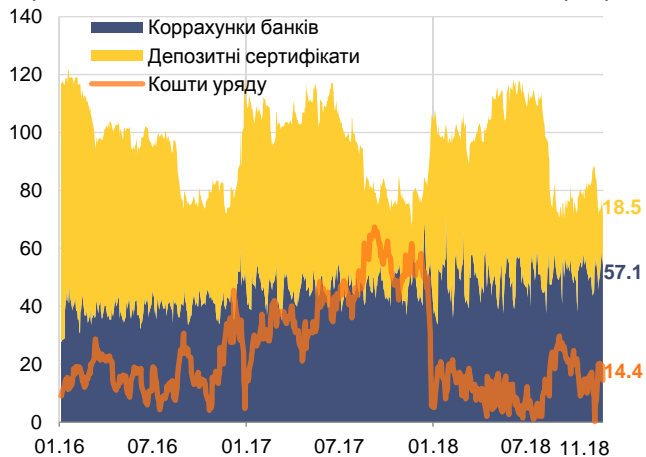
Грошові агрегати, % р/р

Джерело: НБУ.

У жовтні відновилося зростання середньоденних залишків коштів на депозитних сертифікатах НБУ

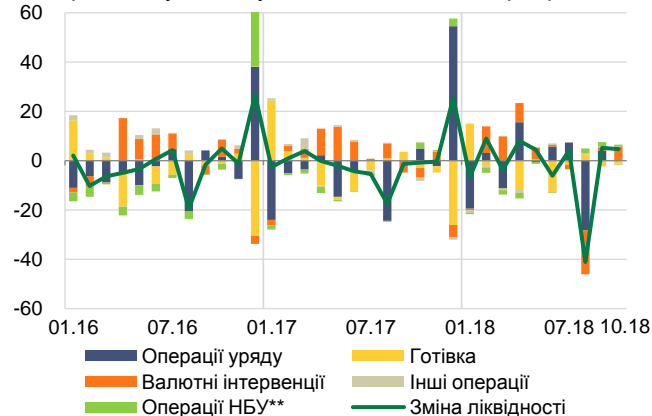
Окремі показники ліквідності банківської системи, млрд грн

Джерело: НБУ.

Операції НБУ з купівлі іноземної валюти та кредити рефінансування були основним джерелом постачання ліквідності до банківської системи в жовтні

Фактори впливу на зміну ліквідності банків*, млрд грн

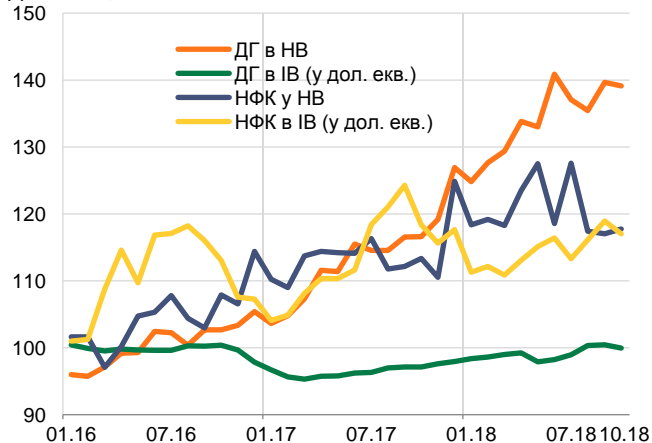
* Зміна залишків депозитних сертифікатів НБУ та коррахунків на кінець місяця до попереднього місяця.

** Крім операцій з депозитними сертифікатами.

Джерело: НБУ.

У жовтні відновилося приплив гривневих депозитів НФК, у тому числі завдяки збільшенню банками процентних ставок

Депозити, 12.2015 = 100

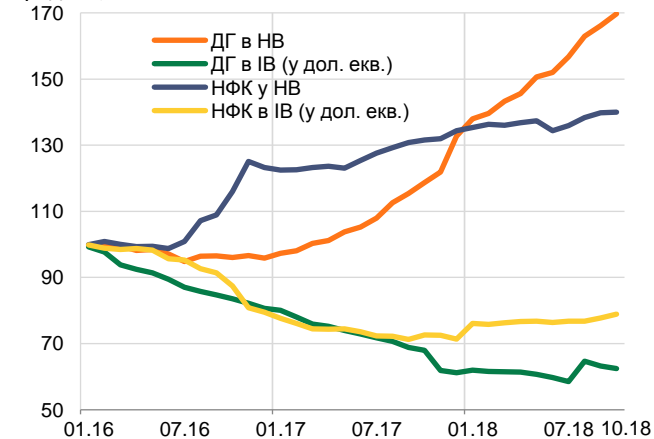

Примітка: НВ – національна валюта, ІВ – іноземна валюта.

Джерело: НБУ.

Також зберігалися високі темпи зростання обсягів кредитування ДГ, хоча динаміка кредитів НФК залишалася порівняно стриманою

Кредити, 12.2015 = 100

Примітка: НВ – національна валюта, ІВ – іноземна валюта.

Джерело: НБУ.

АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ

ІСЦ	Індекс споживчих цін	ППП	Податок на прибуток підприємств
БІСЦ	Базовий індекс споживчих цін	ПФУ	Пенсійний фонд України
ІЦВ	Індекс цін виробників	ОВДП	Облігації внутрішньої державної позики
ВВП	Валовий внутрішній продукт	ФГВФО	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
ІВБГ	Індекс виробництва базових галузей	ФОП	Фізична особа підприємець
ГМК	Гірничо-металургійний комплекс	НБУ	Національний банк України
МР	Маркетинговий рік	Казначейство, ДКСУ	Державна казначейська служба України
РЕОК	Реальний ефективний обмінний курс	МФУ	Міністерство фінансів України
НЕОК	Номінальний ефективний обмінний курс	ПІІ	Прямі іноземні інвестиції
ДССУ	Державна служба статистики України	АТО	Антитерористична операція
ДСЗУ	Державна служба зайнятості України	НКТ	Неконтрольовані території Донецької та Луганської областей
ДГ	Домогосподарства	ОТП	Основні торговельні партнери
США	Сполучені Штати Америки	ЖКГ	Житлово-комунальне господарство
ФРС	Федеральна резервна система США	ЕСРІ	External Commodity Price Index, зважений індекс зміни світових цін на основні товари українського експорту
МВФ	Міжнародний валютний фонд	УІМС	Український індекс міжбанківських ставок
НФК	Нефінансові корпорації	ВРХ	Велика рогата худоба
МСФЗ	Міжнародні стандарти фінансової звітності	ІСН	Індекс споживчих настроїв
МБКР	Міжбанківський кредитний ринок		
ПДВ	Податок на додану вартість		
ПДФО	Податок на доходи фізичних осіб		
млн	мільйон	дол./т	доларів США за 1 тону
млрд	мільярд	євро/дол.	доларів США за 1 євро
грн	гривня	руб./дол.	російських рублів за 1 долар США
дол.	долар США, якщо не зазначено інше	р/р	у річному вимірі, річна зміна, до відповідного періоду попереднього року
руб.	російський рубль	м/м	до попереднього місяця, у місячному вимірі
в. п.	відсотковий пункт	с/с	у сезонно скоригованому вимірі
б. п.	базисний пункт		
п. ш.	права шкала		
бар.	барель		